

TRIPPESTADLIA BARNEHAGE

HANDLINGSPLAN PSYKOSOSIALT BARNEHAGEMILJØ

Vi støtter oss blant annet på Indre Østfold kommune sin overordnede handlingsplan:

Oppvekst den viktigste veksten!

Jeg har tro på deg - jeg har tid til deg - sammen skaper vi muligheter

Oppvekst

- den viktigste veksten

Jeg har
tro på deg

Jeg har
tid til deg

Sammen skaper
vi muligheter

Vi skal til rett tid fremme og sikre barn og unges oppvekstmuligheter.

Særlig sentrale perspektiver i oppvekst sitt verdigrunnlag er samhandling, inkludering og tidlig innsats.

Samhandling er interaksjon og samspill mellom to eller flere aktører og grunnleggende for utvikling av relasjoner. Gode interaksjoner vil skape kvalitet i relasjonene. Relasjonskvalitet skal gi opplevelse av tro, tid og muligheter.

Med **inkludering** mener vi at tilhørighet, fellesskap og deltakelse skal gi opplevelse av utbytte i form av mestringstro og muligheter.

Med **tidlig innsats** mener vi både at det settes i gang tiltak så snart man har registrert en risiko eller et behov og at vi prioriterer de yngste aldersgruppene. Vi skal til rett tid fremme og sikre barn og unges oppvekstmuligheter.

Målsetning for Trippestadlia barnehage

Barnehageloven gir klare føringer for arbeid med det psykososiale miljøet i alle landets barnehager. I barnehagene skal vi sørge for at alle barn opplever inkluderende fellesskap som fremmer helse, trygghet, trivsel og læring. Barnehageloven består av disse 3 paragrafene som omhandler det psykososiale barnehagemiljøet:

- §41; Nulltoleranse og forebyggende arbeid
- §42; Plikt til å melde ifra, undersøke og sette inn egnede tiltak (aktivitetsplikt)
- §43; Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn

Videre i handlingsplanen vil vi gå nærmere inn på noen områder som har betydning for hvordan vi i vår barnehage arbeider for å oppfylle de ovennevnte paragrafene fra barnehageloven. Vi fastsetter også hvordan vi jobber med de ulike paragrafene og hva som gjøres i de ulike tilfellene. Det er viktig med felles kunnskap og et felles grunnlag for vårt arbeid med å sikre et trygt og godt miljø for alle barna i vår barnehage.

Hva er mobbing i barnehagen?

Begrepet mobbing defineres på ulike måter. Vi forholder oss til følgende definisjon:

«Mobbing av barn i barnehagen er handlinger fra voksne og/eller andre barn som krenker barnets opplevelse av å høre til og være en betydningsfull person for fellesskapet» (Lund 2005)

Definisjonen kommer fra forskningsrapporten «Hele barnet, hele løpet; mobbing i barnehagen». Det kan for eksempel være:

- Verbal mobbing (si stygge ting)
- Fysisk mobbing (slå, sparke etc.)
- Utestengelse (et barn holdes utenfor)

Voksne kan også krenke barn med ord og handlinger dersom kommunikasjon og relasjon med barna ikke preges av respekt eller toleranse.

Kunnskap om mobbing:

Definisjonen på mobbing baseres på den subjektive opplevelsen og følelsen personen som utsettes for krenkelsene sitter igjen med. Krenkende atferd er uavhengig av intensjonen bak, det er opplevelsen av handlingen som er utslagsgivende. Mobbing preges ofte av et maktforhold og skeivfordeling i relasjonen.

Det er viktig å hensynta barnas sosiale utvikling, og at fysiske krenkelser også kan være en uttrykksform og kommunikasjonsmåte hos de minste barna eller barn – i mangel på et mer utviklet verbalspråk. Dette kan sette disse barna i en posisjon der de selv kan utsettes for krenkelser eller utestenging. Arbeidet med mobbing og krenkelser i barnehagen er et viktig ledd i utviklingen av sosial kompetanse, vennskap, kommunikasjon og et godt psykososialt miljø. Ved å skape en felles og bredere forståelse av hva mobbing og krenkelser er, kan vi både utfordre vår praksis og utvikle gode strategier for å jobbe med denne tematikken. Herunder ligger også balansegangen mellom konstruktiv kritikk og krenkende handlinger og utsagn.

Foreldresamarbeid:

Foreldrene skal ha en trygghet til at de ansatte har god nok kjennskap til og kunnskap om mobbing og krenkelser. De skal også ha mulighet til å vite noe om hvordan vi reagerer dersom dette oppstår. De skal ha kjennskap til hvordan vi i Trippestadlia barnehage jobber forebyggende, avdekker og håndterer.

Dette kan foreldre/foresatte forvente av oss:

- At mobbing og vennskap er temaer som tas opp på foreldremøter og foreldresamtaler
- At de tas på alvor dersom de har en bekymring rundt om et barn utsettes for krenkelser; enten eget barn eller om de observerer andre barn som utsettes for dette
- At vi iverksetter tiltak når det er behov
- At taushetsplikten ivaretas
- At vi tilbyr foreldreveiledning dersom det er behov og ønske om det
- At barnehagen kontinuerlig arbeider med vennskap, sosial kompetanse og relasjoner som viktige forebyggende faktorer

Dette forventer vi av foreldrene/foresatte:

- At dere snakker positivt både om barnehagen, andre barn, foreldre og ansatte
- At dere er bevisste i forhold til hvordan dere møter andre barn, foreldre og ansatte; at dere hilser når dere møtes
- At dere tar direkte kontakt med pedagogisk leder eller enhetsleder dersom dere kjenner til bekymring rundt eget barn eller annet barn
- At dere har en bevissthet ang. hva som snakkes om over hodet på barna, eller mens barna er til stede. Be om en samtale med pedagogisk leder eller pedagog dersom det omhandler andre barn, foreldre eller ansatte
- At dere har tillit til at vi håndterer saken dersom dere melder inn til oss, og at vi av personvernårsaker ikke alltid kan dele alt

De voksnes ansvar:

Det er alltid de voksne som har ansvaret for relasjonene i barnehagen. Personalet må være observante og ha et våkent blikk for at mobbing skjer også hos oss. De voksne må være i nærheten og til stede med barna, slik at man har et overblikk i situasjoner og er en tilgjengelig voksen med en gang behovet oppstår. Dersom det oppstår krenkelser skal dette ikke ignoreres eller bagatelliseres, men skal tas på alvor – hver gang.

Vi voksne er rollemodeller for barna, og hvordan vi opptrer og behandler både hverandre og andre barn legger grunnlaget for hvilken relasjonslærdom barna får. Dette involverer både hvordan vi omtaler oss selv, kollegaer, foreldre og andre barn, samt hvilke handlinger vi tillater oss selv og hverandre å gjøre. Hvilke holdninger, verdier og grunntanker vi bringer med os inni barnehagen, påvirker vår relasjon til de vi møter og den påvirker hvilken lærdom barna tar av våre relasjoner. I barnehagen vår har vi fokus på mangfold, respekt, inkludering og medmenneskelighet – vi er alle ulike, og uavhengig av ulikheter like viktige og like gode.

Barnehagen har en nulltoleranse mot mobbing, og alle har en plikt til å gripe inn når man oppdager uønsket atferd (§41 i barnehageloven)

Personalet har et ansvar for både forebygging, avdekking og håndtering av mobbing og krenkelser (§42 i barnehageloven)

Forebygging:

Viktige faktorer for å forebygge alle typer mobbing og krenkelser, er gjennom styrking av vennskap og å legge til rette for gode og betydningsfulle relasjoner. Personalet hos oss har fokus på at alle barn skal være trygge i barnehagen, at de møtes med respekt og omsorg og at det enkelte barnet tas på alvor. Gjennom leken utvikler barna sosial kompetanse, kommunikasjon, forståelse og styrker i relasjoner. De voksne er tilstedeværende og nær barna, slik at vi kan veilede barn som f.eks. ikke innehar like god lekekompetanse som andre og på grunnlag av dette kan ekskluderes som attraktive lekekamerater. Ved å sette fokus på barnas positive handlinger, gi ros til barn for positive handlinger, og påse at andre barn hører dette, åpner vi for et miljø blant barna der alle får muligheten til å oppleve seg viktig og verdsatt gruppa.

Videre er det også viktig å ha kjennskap til at barns sosiale utvikling inkluderer uenigheter, konflikter og diskusjoner. Barna må få erfare at det er normalt å være uenige. Gjennom førstehåndserfaringer vil de

kunne lære hvordan de ordner opp i uenigheter. Personalet må være tett på, slik at vi kan veilede ved behov, og også for å kunne ta tak i eventuelle krenkelser som forekommer.

I arbeidet med å forebygge mobbing er det som nevnt tidligere viktig mer personale som tar ansvar og som er rollemodeller for barna. Rent praktisk kan det jobbes forebyggende i samtaler med barna, gjennom samlinger, ved å lese relevante bøker og å dele i mindre grupper etc.

Avdekking:

Barnehagen har en undersøkelsesplikt, som betyr at vi er pålagt å undersøke enhver mistanke om krenkelser eller mobbing. Mobbing kan være vanskelig å oppdage, og det er avgjørende at personalet anerkjenner det at mobbing finner sted i barnehagen; også blant de yngste barna. I Trippestadlia bruker vi tid på å skape en felles forståelse for hva mobbing og krenkende adferd innebærer. Vi har nulltoleranse for alle typer mobbing og krenkelser, og denne planen gir tydelige føringer for hva som skal gjøres når slik adferd oppdages.

Håndtering:

Dersom det oppdages krenkende atferd i vår barnehage, skal tiltak settes i gang umiddelbart. Mobbing kan oppdages på flere måter:

- Foreldre kan melde bekymring rundt eget barn eller andre barn i barnehagen
- Barn kan fortelle om dette til andre barn, foreldre eller personalet
- Andre barn kan også fortelle om barn som krenkes til personalet eller foreldre
- Personale oppdager atferden selv

Dette gjør vi når mobbing oppdages i Trippestadlia barnehage:

- Vi setter i gang tiltak samme dag som mobbing/krenkende atferd oppdages
- Vi gjennomfører samtaler med alle involverte parter
- Vi lager tiltaksplan for videre oppfølging i samarbeid med foresatte. Den skal inneholde:
  - o Hvilke utfordringer tiltakene skal løse
  - o Hvilke tiltak barnehagen har planlagt
  - o Når tiltakene skal gjennomføres
  - o Hvem som skal gjennomføre tiltakene
  - o Når skal tiltakene evalueres
- Hele personalet på avdelingen observerer involverte barna, håndterer uønsket atferd og fremmer positive relasjoner
- Vi evaluerer håndtering av mobbing for å bedre barnehagens praksis når det gjelder forebygging, avdekking og håndtering av mobbing.

Skjerpet aktivitetsplikt:

§43 Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn

Det er alltid de voksne som har ansvaret for relasjoner i barnehagen. Vi har en særlig plikt til å sørge for at barn ikke krenkes av voksne i barnehagen. Krenkelser omfatter både direkte handlinger og verbale uttrykk rettet mot barn, men også mer indirekte krenkelser som forskjellsbehandling eller urettferdighet. Eksempler på krenkelser:

- Når voksne snakker nedlatende til eller om barna
- Når personalet snakker nedlatende om foreldre i nærheten av barna
- Når barnas følelser ikke anerkjennes
- Når barn ikke tas på alvor eller overses
- Når barn forskjellsbehandles
- Når de voksne ikke tar ansvar/viser omsorg for alle barna i barnehagen
- Når de voksne bruker ironi/sarkasme
- Når de voksne ler av/gjør narr av barn

Forebygging

Hele personalet er informert om skjerpet aktivitets- og varslingsplikt. Vi har også jobbet med å skape en felles forståelse for hva mobbing og krenkende atferd hos de voksne innebærer.

Håndtering og stopping

Dersom det avdekkes at voksne krenker barn i Trippestadlia barnehage, skal tiltak settes i gang umiddelbart. Krenkende atferd kan oppdages ved:

- At foresatte melder bekymring om at et barn utsettes for mobbing eller krenkelser fra voksne
- At andre ansatte ser at atferden skjer
- At andre barn ser og sier noe om at atferden skjer

Alle i personalet har handlingsplikt. Dersom man oppdager krenkende atferd eller varsles om dette fra foreldre, skal nærmeste leder varsles. Enhetsleder har det overordnede ansvaret for hvordan en krenkesak håndteres.

Dette gjør vi når det avdekkes krenkende atferd fra en voksen ovenfor et barn i Trippestadlia barnehage:

- Vi igangsetter tiltak umiddelbart etter at atferden avdekkes
- Vi gjennomfører samtaler med de involverte; ansatte, barn og foresatte
- Vi lager en tiltaksplan for videre oppfølging i samarbeid med den ansatte:
  - o Hvilke utfordringer skal tiltakene løse
  - o Hvilke tiltak har vi planlagt
  - o Når skal tiltakene gjennomføres
  - o Hvem skal gjennomføre tiltakene
  - o Når skal tiltakene gjennomføres.
- Hele personalet på avdelingen/i barnehagen håndterer uønsket atferd og fremmer positive relasjoner
- Vi evaluerer håndtering av krenkelser for å bedre barnehagens praksis i forhold til forebygging, avdekking og håndtering av mobbing

Vedlegg:

Vedlagt i planen ligger diverse rutiner, samtalemaler og sjekklister for arbeidet med psykososialt barnehagemiljø

Tiltaksplan dersom krenkelser / mobbing skjer i barnehagen

*Det skal gripes inn og tiltak skal igangsettes umiddelbart når krenkelser og mobbing avdekkes

*Det skal skrives referater fra alle møter

Avviksmelding gis til styrer / meldes i Compilo

Tiltak	Ansvar	Dato
Personalet: Dersom krenkelser eller mobbing er oppdaget skal ped. leder / barnehagelærere og styrer informeres. Den som har observert krenkelsen / mobbingen skal skrive ned så konkret som mulig.	Den som oppdager krenkelser eller mobbing	
De ansatte på avdelingen (evt. hele barnehagen) informeres	Ped.leder på sin gruppe. Enhetsleder har overordnet ansvar	
Personalet vurderer hva som er årsak til hendelsen og hva som bidrar til de uønskede hendelsene (evt. gjentas)	Ped.leder	
Tiltak settes i gang ut ifra refleksjon i personalgruppa rundt hva som er årsaken / opprettholdende faktorer. Tiltaksplaner lages både for den som krenker / mobber og den som blir krenket / mobbet.	Ped.leder	
Vurdere behov for bistand fra andre (systemveiledning i ressursteam).	Ped.leder / Enhetsleder	
Barna: Snakk med de aktuelle barna om hva det er som har skjedd	Ped. Leder	
Be barna komme med forslag til hva som kan gjøres med situasjonen	Ped.leder	
Sammenfatt barnas forslag med det personalet har kommet frem til	Ped.leder	
Foresatte: Informere foresatte	Ped.leder	

Foresatte til den som blir krenket / mobbet og til den / de som mobber innkalles til ett møte der de blir informert og tatt med på råd (situasjonsavhenging)	Ped.leder / Enhetsleder	
Evaluering. Evaluering etter 1 og 3 måneder <ul style="list-style-type: none"> • Samtale med barna • Samtale med foresatte • Skriftlig gjøres evt. med nye tiltak 	Ped.leder	

Tiltaksplan dersom krenkelser / mobbing skjer av ansatte i barnehagen

*Det skal gripes inn og tiltak skal igangsettes umiddelbart når krenkelser og mobbing avdekkes

*Det skal skrives referater fra alle møter

Avviksmelding meldes i Compilo

Tiltak	Ansvar	Dato
Personalet: Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks melde fra til sin nærmeste leder og barnehagens enhetsleder. Den som har observert krenkelsen / mobbingen skal skrive ned så konkret som mulig.	Den som oppdager krenkelser eller mobbing	
Personalet: Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at enhetsleder, krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks melde fra til barnehagens eier (seksjonsleder) Den som har observert krenkelsen / mobbingen skal skrive ned så konkret som mulig.	Den som oppdager krenkelser eller mobbing	
Leder og ansatt vurderer hva som er årsak til hendelsen og hva som bidrar til de uønskede hendelsene (evt. gjentas)	Enhetsleder Ped.leder	
Tiltak settes i gang ut ifra hva som er årsaken / opprettholdende faktorer. Tiltaksplaner lages både for den som krenker / mobber og den som blir krenket / mobbet.	Enhetsleder Ped.leder	
Vurdere behov for bistand fra andre – ved eventuelt personalsak (HRO).	Enhetsleder	
Barna: Snakk med de aktuelle barna om hva det er som har skjedd	Ped. Leder Enhetsleder	
Be barna komme med forslag til hva som kan gjøres med situasjonen	Ped.leder Enhetsleder	
Sammenfatt barnas forslag med det personalet har kommet frem til	Ped.leder Enhetsleder	

Foresatte: Informere foresatte	Enhetsleder Ped.leder	
Foresatte til den som blir krenket / mobbet innkalles til ett møte der de blir informert og tatt med på råd (situasjonsavhenging).	Enhetsleder Ped.leder	
Evaluering. Evaluering etter 1 og 3 måneder <ul style="list-style-type: none"> • Samtale med barna • Samtale med foresatte • Skriftlig gjøres evt. med nye tiltak 	Enhetsleder Ped.leder	

Maler

Melde/Varslings skjema

TRYGT OG GODT BARNEHAGEMILJØ – Meldeskjema

Melding ved kunnskap eller mistanke om utestenging, mobbing, vold, diskriminering, trakassering, annen krenkende adferd eller at barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø.

LOV OM BARNEHAGER §§ 41, 42 OG 43

DEL 1: MELDING

Skjema skal fylles ut, både når man selv har observert noe og ved ytring fra barn, foresatte, annet personale eller andre som kontakter barnehagen. Det skal være lav terskel for å bruke skjemaet.

Styrer trenger informasjon for å se helhetsbilde og vurdere videre behandling.

Planen gjelder:

Barnehage / avdeling:

Leder i barnehagen:

Dato for mottatt melding	Mottaker
Hvem har meldt:	
Bakgrunn for bekymring (sett kryss under):	
Barnehagens observasjoner	Utsagn fra barnet

Henvendelser fra foreldre	Annet (Utdyp)
Kommentarer:	
Hva handler bekymringen om (sett kryss under):	
Utestenging	Mobbing
Diskriminering	Trakassering
Fysisk krenkelse	Annet (Utdyp)
Kommentarer:	
Strakstiltak – hvilke tiltak settes inn	
Sted og dato	Underskrifter:

Undersøkesskjema

Barnehagemiljøsak – undersøkelser

DEL 2: Undersøkelser

Skjema skal fylles ut, nå barnehagen foretar nødvendige undersøkelser. Dette kan dreie seg om samtale med foreldre, samtale med barnet/barna, observasjoner eller annet.

Barns rett til medvirkning og hensynet til barnets beste, jf. Lov om barnehager § 3, skal legges til grunn.

Det skal være lav terskel for å bruke skjemaet.

Styrer trenger informasjon for å se helhetsbilde og vurdere videre behandling.

<p>Hvilke undersøkelser har barnehagen gjennomført?</p> <p>Barnehagen har gått igjennom meldte hendelser</p>	
<p>Hva har kommet frem i undersøkelsen</p>	
<p>Leders vurdering etter undersøkelser og samtaler med de involverte:</p>	
<p>Konklusjon (Sett kryss):</p>	
<p>Retten til ett trygt og godt barnehagemiljø er oppfylt</p>	<p>Det er behov for tiltak for å påse at retten til et trygt og godt barnehagemiljø oppfylles.</p> <p>Det vil utarbeides en aktivitetsplan</p>
<p>Dato:</p>	<p>Signatur leder:</p>

Aktivetsplan

Aktivetsplan for

Født	Avdeling	Aktivetsplan oppstart og varighet	Aktivetsplan oppdatert

PROBLEMBESKRIVELSE Hva har den som varsler sagt?					
BARNETS EGEN OPPLEVELSE AV SITUASJONEN Barnekonvensjonen artikkel 12: Barnets rett til å bli hørt.					
BARNEHAGENS VURDERING AV MELDINGEN Kort oppsummert hva barnehagen allerede er kjent med, og hva barnehagen hittil har gjort					
HOVEDMÅL Hovedmålet skal beskrive den ønskede situasjonen					
DELMÅL Lag en oversikt over alle delmålene på de forskjellige nivåer. Kopier hele den blanke delmållinjen og lim inn flere rader ved behov					
Delmål	Hva skal tiltaket løse	Tiltak/aktivitet	Ansvarlig	Tids-perspektiv	Evaluering
Ta utgangspunkt i nøkkelord i problembeskrivelsen.	Skriv inn den aktuelle problemstillingen som skal løses ved hjelp av tiltak	Sett inn forskningsbaserte tiltak. Eksempler finnes på Udir.no	Konkret hvem som er ansvarlig	Tidfeste uke, måned eller dato	Hvem evaluerer når? Hvordan skal det evalueres? tiltaket. Eks. samtaler, avdelingsmøte.
Delmål på individnivå	Hva skal tiltaket løse	Tiltak/aktivitet	Ansvarlig	Tidsperspektiv	Evaluering

Delmål på gruppenivå	Hva skal tiltaket løse	Tiltak/aktivitet	Ansvarlig	Tidsperspektiv	Evaluering
Delmål på systemnivå	Hva skal tiltaket løse	Tiltak/aktivitet	Ansvarlig	Tidsperspektiv	Evaluering
Delmål for helse hvis ønskelig	Hva skal tiltaket løse	Tiltak/aktivitet	Ansvarlig	Tidsperspektiv	Evaluering
BARNEKONVENSJONEN ARTIKKEL 12: BARNETS RETT TIL Å BLI HØRT Her beskrives hvordan barnet har blitt hørt i den aktuelle saken					
BARNEKONVENSJONEN ARTIKKEL 3. BARNETS BESTE Her beskrives hvordan barnehagen har vurdert barnets beste i den aktuelle sak					
UNDERSKRIFTER					
Sted og dato			Underskrift pedagogisk leder		
Underskrift foresatt			Underskrift styrer		